

АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ	
г. ПЛОВДИВ	
Вк. №	Дело №
ЧОРФ 9	01
Полумено на	
29.05.2019	

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен "доктор" по: област на висше образование Социални, стопански и правни науки, професионално направление *Администрация и управление, научната специалност Организация и управление на производството*

Автор на дисертационния труд: МУХАМЕТ НЕЗИР ХАЛИЛИ

Докторант на задочна подготовка към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: СТРАТЕГИЧЕСКИ РЕШЕНИЯ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДСТВЕНИ ПРЕДПРИЯТИЯ В КОСОВО

Рецензент: проф. д-р Стела Атанасова Тодорова, АУ – Пловдив
 област на висше образование Социални, стопански и правни науки
 Професионално направление: Администрация и управление
 определена за член на научното жури със заповед № РД-16-532/ 8.05.2019 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Управлението е процес на целенасочено въздействие, но не всяко въздействие е управление. Управленското въздействие е това, което е насочено към целевата функция на поведението. Управлението се отнася към системи, които са сложни и динамични, а не са статични.

Един от най-важните въпроси в работата и действията на всяка управленска структура без съмнение представлява вземането на управленчески решения от мениджърите. За постигането целите, които си поставя организацията трябва да се има предвид променяща се среда и ефективния начин на използване на ограниченияте ресурси. Управляващият орган трябва да е в състояние да взема адекватни и коректни решения. Субектът на управление е този, който изработва и реализира управленското въздействие. В този смисъл управлението и вземането на решения, касаещи бъдещата дейност на предприятието е с изключително значение за успеха и определя актуалността на разработената докторска работа.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на дисертационния труд е да се анализира влиянието на външната среда в процеса на вземане на стратегически решения в земеделските производствени предприятия в Косово.

Целта на дисертационното изследване е реализирана чрез решаването на следните задачи:

- Анализиране на процесите за вземане на стратегически решения;
- Анализиране на моделите за вземане на стратегически решения;
- Идентифициране на ролята на информацията, която идва от обкръжаващата среда и нейното влияние върху процеса на вземане на решения и качеството на взетите решения.

- Определяне на нивото на вземане на управленчески решения;
- Анализиране на образоването, квалификацията и професионалните умения на мениджърите в земеделските производствени предприятия;
- Оценка на информацията, която може да бъде получена от обкръжаващата среда при вземане на решения в земеделските производствени предприятия.

Предмет на дисертационното изследване е стратегическото управление, като процес на вземане на решения за постигане на стратегическите цели. Обект на изследване е земеделското производствено предприятие „Мидекс“ в Косово.

Основният подход, приложен в изследването е абстрактно-логичния. Приложение намират също анализът, синтезът, индукцията и дедукцията. Основният метод, който се използва в аналитичната част на дисертационното изследване е описателния метод. В допълнение се използват сравнителният и анкетният методи. Прилагат се и статистически методи, чрез които се проверява достоверността на работните хипотези в дисертационното изследване.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е изложен в увод, три глави и заключение, разположени на 156 стр., използвана литература и приложения. Изследването е онагледено с 107 фигури, 14 таблици 1 приложение.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Чрез формулираните пет хипотези и тяхната проверка се анализира влиянието на бизнес средата върху взетите управленчески решения, като се има предвид различните фактори на въздействие върху изследваното производствено предприятие.

За тази цел, с метода на пълно включване, се формира група от анкетирани от 20 служители, които независимо и без налагане са отговорили на 80 въпроса, поставени в три групи въпроси (20 + 30 + 30).

Селектираниите респонденти отговарят на въпросите в анкетите като дават количествени оценки използвайки скала на Ликард. Анкетирани са всички работници в изследваната фирма за да може да се постигне обективност в получените резултати.

За целите на изследването са формулирани пет работни хипотези. С хипотезата H1 и H2 се предполага, че влиянието на околната среда върху вземането на решения е пропорционално на нивото на вземане на решения и, съответно, на нивото на образование на служителите, което означава, че най-високопоставените мениджъри и бордът на акционерите са по-засегнати от вземането на решения отколкото работници, или мениджъри на по-ниско ниво. Сравнявайки позицията на респондентите в компанията и отговорите им се установява, че съществува силна зависимост между позицията, която заемат и въздействието на околната среда. Като цяло 70% от респондентите смятат, че въздействието на околната среда е високо, 8% казват, че въздействието е малко, а 22% са неутрални по този въпрос.

С хипотези H3 и H4 се предполага, че вземането на решения в компанията "MINEX" е ефикасно и функционално и в резултат на това компанията има добри резултати в производството, които се проявяват с печалба в края на всяка стопанска година. Също така с тези хипотези се предполага, че удовлетвореността на служителите е добра и че това удовлетворение е още по-голямо, когато фирмата води "изолирана политика" - не се управлява от средата, в която тя работи.

Проучването, проведено сред служителите на MINEX, и анализираните финансови отчети със съответните показатели напълно правят H3 хипотезата приемлива, докато резултатите от проучването (Приложение 3) показват, че изолираната политика и вземане

на решения при условия на въздействие върху средата, не са приемливи, така че хипотезата H4 е неприемлива като такава.

С хипотезата H5 се приема, че по време на изследването ще бъдат изложени много компоненти на модела за вземане на решения, който би бил приложим за подобни компании и сходни обстоятелства. От анализираните данни можем да видим контурите на един приемлив модел за управление и вземане на решения, който се отнася за компанията Minex като успешен, и следователно хипотезата H5 се приема.

В MINEX вземането на решения се разбира като процес, който се влияе от заобикаляния фактор. По тази причина мениджърите са обучени, но също така са се научили да анализират минали и предишни неуспехи и по този начин са осъзнали, че има ситуации, при които решенията, които трябва да се вземат, са непрограмирани решения. Всички тези характеристики са забелязани в управителния съвет на MINEX, който е млад, но с доказани действия и успехи. управителен съвет.

Тук трябва да отбележим, че районът, в който дружеството работи, е труден предвид факта, че Косово все още има нестабилност по отношение на защитата на бизнеса от контрабандни стоки от Сърбия.

Представеният дисертационен труд отразява резултатите от проведените научни изследвания и показва, че докторантът притежава задълбочени теоретични познания и способност за извеждане на самостоятелно научно изследване.

5. Приноси на дисертационния труд.

В дисертационния труд могат да се откроят следните приносни моменти с научен и приложен характер:

1. Въз основа на направен критичен анализ на литературните източници и преглед на различните виждания за същността на процеса на вземане на управленски решения в производствените предприятия, е изведена постановка за специфичните условия, които в земеделския сектор съществуват и имат значение при протичане на този процес.
2. Адаптирана е специална методика за анализ и оценка на факторите, оказващи въздействие върху процеса на вземане на решения в земеделските производствени предприятия.
3. Извършен е анализ и оценка на факторите, оказващи въздействие върху процеса на вземане на управленски решения в земеделските производствени предприятия.
4. Препоръчани са конкретни насоки за повишаване на ефектите от процеса на вземане на управленски решения.

6. Публикувани статии и цитирания.

Докторантът има общо 5 публикации, от които три са самостоятелни.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди присъди на **МУХАМЕТ НЕЗИР ХАЛИЛИ** образователната и научна степен “*доктор*” по научната специалност Организация и управление на производството.

Дата: 28.05.2019
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО:
(проф. д-р С. Тодорова)